

Odpowiedzi na najważniejsze pytania

RAZEM PRZECIWKO COVID-19!

Niniejszy materiał ma charakter wyłącznie informacyjno-edukacyjny, a zawarte w nim informacje nie stanowią, ani nie zastępują porady lekarskiej. Wszelkie kwestie dotyczące zdrowia, chorób i ich leczenia, należy konsultować z lekarzem.

01 Co to jest COVID-19 i SARS-CoV-2?

COVID-19 (ang. Coronavirus Disease 2019) oznacza chorobę wywołaną przez wirusa SARS-CoV-2. Wirus SARS-CoV-2 został po raz pierwszy wykryty u osób zakażonych w Wuhan w Chinach w 2019r., a następnie rozprzestrzenił się na całym świecie, wywołując pandemię. Wirus SARS-CoV-2 (ang. Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus 2) należy do rodziny koronawirusów, które są odpowiedzialne za wywoływanie objawów, takich, jakie masz przy przeziębieniu, między innymi kataru, kaszlu i gorączki. Jednakże niektóre koronawirusy, w tym SARS-CoV-2, mogą powodować poważne zapalenie płuc oraz inne powikłania. Ciężki przebieg COVID-19 dotyczy zwłaszcza osób z obniżoną odpornością oraz dotychczas nieszczepionych przeciwko SARS-CoV-2/COVID-19¹.

02 Jakie są objawy COVID-19?

COVID-19 może nie dawać żadnych objawów lub powodować ciężki przebieg do zgonu włącznie. U pacjentów hematologicznych najczęściej występują następujące objawy Covid-19:

GORĄCZKA
(58,6–77%)

KASZEL
(41–67%)

DUSZNOŚĆ
(37–49,3%)

ZMĘCZENIE
(20,3–50%)

Mogą również wystąpić nietypowe objawy takie jak:
BIEGUNKA, WYMIOTY, UTRATA APETYTU i DEZORIENTACJA².

Niekiedy zakażenie COVID-19 może przebiegać u dzieci jako wieloukładowy zespół zapalny (PIMS, ang. pediatric inflammatory multisystem syndrome) z objawami wstrząsu, co wymaga leczenia w szpitalu.

Większość objawów COVID-19 ustępuje w ciągu 7-14 dni. Okres zdrowienia wynosi od około 14 dni u pacjentów z łagodnymi/umiarkowanymi objawami do 3-6 tygodni u pacjentów z ciężkim przebiegiem COVID-19.

Utrzymujące się objawy, takie jak zmęczenie, „mgła mózgowa”, bóle ciała, utrata węchu, mogą występować jeszcze przez kilka miesięcy po ostrym zakażeniu i są określane jako zespół po ostrym COVID-19 (ang. post acute-COVID) lub przewlekły-COVID (ang. long-COVID)^{1,4}.

03

Co mam zrobić, gdy mam objawy COVID-19?

Jeśli masz objawy COVID-19 i podejrzewasz u siebie zakażenie koronawirusem, zrób domowy antygenowy test na koronawirusa, który można kupić w aptece bez recepty. Testy te często wykrywają również zakażenie innymi wirusami, jak RSV, grypa A i B. Do testu wystarczy próbka wydzieliny z nosa lub gardła, a wynik jest widoczny po ok. 10-15 minutach. Jeśli nie masz możliwości wykonania testu lub jego wynik jest pozytywny, musisz ograniczyć kontakty z innymi ludźmi. Skontaktuj się ze swoim lekarzem prowadzącym, hematologiem lub lekarzem rodzinnym, który oceni stopień nasilenia objawów oraz poinformuje Cię, jak należy postąpić i czy konieczna jest wizyta w przychodni/szpitalu. Jeśli jest potrzebna wizyta osobista w gabinecie, pamiętaj o założeniu przed wejściem do szpitala/przychodni maski na nos i usta, która będzie chroniła inne osoby przed zarażeniem się od Ciebie oraz Ciebie przed zarażeniem się od innych osób. Pamiętaj o higienie rąk oraz o utrzymaniu dystansu od innych osób.

Jeżeli Twój stan wymaga pilnej interwencji lekarskiej, ponieważ na przykład trudno Ci się oddycha - zadzwoń na numer alarmowy 999 lub 112².

04

Jak rozprzestrzenia się zakażenie SARS-CoV-2/COVID-19?

Wirus SARS-CoV-2 rozprzestrzenia się głównie drogą kropelkową i kontaktową.

Podczas oddychania, kichania czy kaszlu z zarażonej osoby wydostaje się aerozol (kropelki zawieszone w powietrzu), w których znajduje się wirus. Kropelki te mogą wejść w kontakt z oczami, nosem lub ustami innej osoby znajdującej się w pobliżu i w rezultacie zarazić tę osobę. Dlatego tak ważne jest, aby chora osoba podczas kichania, kaszlu, a nawet w bliskim kontakcie z inną osobą zastąpiła nos i usta (np. maseczką, chusteczką czy dołem łokciowym).

Wirus SARS-CoV-2 może przetrwać wiele godzin i dni (nawet do 4 dni) na powierzchniach takich, jak klamki, poręcze, stół, krzesło. Jeśli po kontakcie z taką powierzchnią bez umycia/dezynfekcji rąk dotkniesz nosa lub ust, to możesz się zarazić koronawirusem^{1,4}.

05 Czy jestem w grupie ciężkiego przebiegu COVID-19?

Tak, jesteś w grupie ciężkiego przebiegu zakażenia SARS-CoV-2, jak każdy pacjent leczony onkologicznie bądź poddany transplantacji komórek krwiotwórczych. Twój układ odpornościowy jest osłabiony przez leczenie choroby nowotworowej, w związku z czym przebieg każdej infekcji wirusowej, którą organizm musi zwalczyć sam (nie mamy na nią leków celowanych jak w przypadku antybiotyków zwalczających bakterie) jest nieprzewidywalny i może być ciężki. Możesz mieć zapalenie płuc wymagające intensywnego leczenia szpitalnego. Pamiętaj o tym! Lepiej zapobiegać zakażeniu niż leczyć objawy COVID-19³!

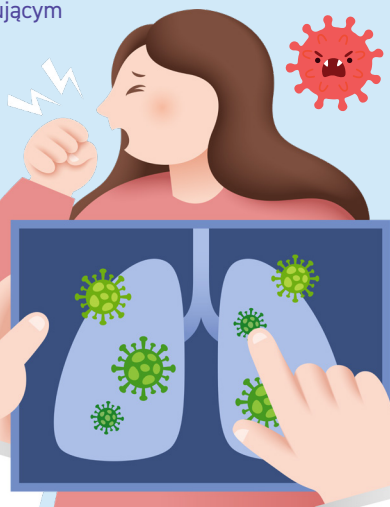
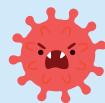
06 Czy zachorowanie na COVID-19 może opóźnić moje leczenie?

Zdecydowanie tak! Przebieg COVID-19 może być bardzo różny i nieprzewidywalny. W związku z tym u większości pacjentów konieczne jest odroczenie leczenia przeciwnowotworowego do czasu ustąpienia objawów zakażenia. Okres rekonwalescencji może trwać około 2 tygodnie u pacjentów z łagodnym przebiegiem infekcji i nawet 3-6 tygodni w przypadku COVID-19 o ciężkim przebiegu. U pacjentów w immunosupresji, bezobjawowa obecność wirusa na śluzówkach dróg oddechowych może się utrzymywać jeszcze długo po ustąpieniu objawów (tzw. nosicielstwo), co może sprzyjać reaktywacji pełnoobjawowego COVID-19 np. po kolejnym cyklu chemioterapii¹.

07 Czy mogę mieć powikłania po przechorowaniu COVID-19?

Tak. COVID-19, jak każda infekcja, wiąże się z różnego rodzaju powikłaniami. U dzieci i młodzieży najcięższym, choć rzadko występującym powikłaniem jest wystąpienie tzw. wieloukładowego zespołu zapalnego (PIMS). Jest to choroba, która pojawia się zwykle 3-6 tygodni po przechorowaniu bezobjawowego lub skąpoobjawowego COVID-19. Jej charakterystycznymi symptomami są gorączka, wysypka (różowe plamy w kształcie pierścieni na skórze), zapalenie spojówek, tzw. truskawkowy język. Mogą występować także objawy ze strony układu pokarmowego (ból brzucha, wymioty, biegunka), nerwowego (osłabienie) czy oddechowego (kaszel, duszność). Powikłanie to zwykle ma ciężki przebieg i wymaga leczenia szpitalnego^{1,4}.

08 Jak mogę chronić się przed COVID-19?

Zasady zapobiegania COVID-19 są takie same, jak w przypadku innych zakażeń wirusowych dróg oddechowych. Bardzo ważne jest zachowanie dystansu społecznego (należy unikać bezpośredniego kontaktu z innym ludźmi w odległości bliższej niż 2 m). Pamiętaj o myciu rąk! Prawidłowe mycie rąk trwa minimum 20 sekund, konieczne jest użycie mydła (sama woda nie wystarczy!). Myj ręce za każdym razem, gdy kichniesz lub kaszlniesz bądź gdy dotykasz powierzchni powszechnie używanych przez innych ludzi (np. klamki, przyciski w windach, koszyki w sklepach itp.). Noś maseczkę! Najlepiej zawsze, gdy wychodzisz do miejsc publicznych, a na pewno wówczas, gdy sam masz objawy infekcji dróg oddechowych. Pamiętaj, maseczka pomaga chronić Ciebie i innych wokół Ciebie².

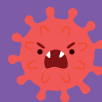
09 Czy mogę się zaszczepić przeciwko COVID-19 w trakcie leczenia onkologicznego?

Tak! Szczepienie przeciwko COVID-19 zaleca się wszystkim pacjentom po ukończeniu 6 m.ż., (w zależności od zarejestrowanych wskazań dla poszczególnych preparatów) również pacjentom będącym w trakcie leczenia przeciwnowotworowego. Szczepienie zaleca się niezależnie od wcześniejszego przebycia zakażenia SARS-CoV-2. Szczepionkę przeciwko COVID-19 najlepiej podać co najmniej 2 do 4 tygodni przed rozpoczęciem lub wznowieniem leczenia onkologicznego (immunosupresyjnego), o ile to możliwe. Nawet chorzy, u których spodziewana odpowiedź poszczepienna jest niska, mogą odnieść korzyść ze szczepień przeciwko COVID-19^{3,5}.

10

Czy szczepienie przeciw COVID-19 ochroni mnie przed zachorowaniem na COVID-19?

Tak, aczkolwiek wśród chorych leczonych onkologicznie odpowiedź poszczepienna może być słabsza. Szczepienie przeciwko SARS-CoV-2 ma na celu ochronę przed ciężkim przebiegiem choroby i wystąpieniem powikłań. Wystąpienie zakażenia po szczepieniu najczęściej ma charakter bezobjawowy lub łagodny^{1,6}.

11

W jaki sposób rodzina może ochronić mnie przed COVID-19?

Twoja rodzina i osoby z najbliższego otoczenia powinny zrealizować schemat szczepień (dawki podstawowe, dodatkowe i przypominające) jak dla pacjentów z grup ryzyka i są to tzw. „szczepienia kokonowe”. W ten sposób dochodzi do przerywania rozprzestrzeniania się wirusa między domownikami i stworzenia bariery ochronnej wokół osoby podatnej na ciężkie zachorowanie. Ponadto najbliżsi powinni stosować maseczki ochronne, dezynfekcję rąk oraz dystans społeczny. W przypadku zachorowania na COVID-19 przez członków rodziny zalecane jest możliwe ograniczenie kontaktu z pacjentem¹.

12

Czy są inne sposoby/metody ochrony przeciwko COVID-19?

W trakcie pandemii COVID-19 dostępne były różne leki przeciwko wirusowi SARS-CoV-2. Pamiętaj! O każdej nowej możliwości profilaktyki i leczenia poinformują Cię Twoi lekarze w oddziałach hematatoonkologicznych. Wystarczy zapytać¹.

Referencje:

1. S. Cesaro, Recommendations for the management of COVID-19 in patients with haematological malignancies or haematopoietic cell transplantation, from the 2021 European Conference on Infections in Leukaemia (ECIL 9). 2022 Jun;36(6):1467-1480. doi: 10.1038/s41375-022-01578-1. Epub 2022 Apr 29.
2. S. Cesaro, Update of recommendations for the management of COVID-19 in patients with haematological malignancies, haematopoietic cell transplantation and CAR T therapy, from the 2022 European Conference on Infections in Leukaemia 2023 Sep;37(9):1933-1938. doi: 10.1038/s41375-023-01938-5. Epub 2023 Jul 17.
3. J. Styczyński, Rekomendacje PTOHD dotyczące profilaktyki infekcji SARS-CoV-2 u dzieci w immunosupresji (z chorobami nowotworowymi lub poddawanych przeszczepieniu komórek krwiotwórczych). <https://ptohd.pl/rekomendacje-ptohd-profilaktyki-infekcji-sars-cov-2-u-dzieci-w-immunosupresji-z-chorobami-nowotworowymi-lub-poddawanych-przeszczepieniu-komorek-krwiotworczych/>, data wejścia na stronę: 26.06.2024
4. Harwood R. et al, A national consensus management pathway for paediatric inflammatory multisystem syndrome temporally associated with COVID-19 (PIMS-TS): results of a national Delphi process, Lancet Child Adolesc Health 2021; 5: 133-41.
5. Recommendations of the ECIL 10. Update on COVID-19, <https://www.ecil-leukaemia.com/en/resources/resources-ecil>, dostęp: 29.11.2024
6. Buske C. et al, ESMO OPEN 2022; 7: 100403, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2059702922000242>(L)

